Soudní dvůr Evropské unie omezuje svobodu projevu

- CZ24 News | 8. ledna 2020

- *"Tento rozsudek má pro svobodu projevu online po celém světě závažné důsledky… Tento rozsudek také znamená, že soud v jednom členském státě EU bude moci nařídit odstranění příspěvků na sociálních sítích v jiných zemích, i když tam nebudou považovány za nezákonné. To, že by soudy jedné země mohly kontrolovat, k čemu mají přístup uživatelé internetu v jiné zemi, by vytvořilo nebezpečný precedens. Mohlo by to být zneužito, zejména režimy nedodržujícími lidská práva."* – *Thomas Hughes*, výkonný ředitel neziskové organizace ARTICLE 19 (ČLÁNEK 19), *"hájící právo na svobodu projevu po celém světě."*
- Zdá se, že nedávný rozsudek Soudního dvora Evropské unie dává členským státům EU bezprecedentní pravomoc ovlivňovat veřejný diskurz online – určovat, co občané mohou a nemohou číst… budoucnost svobody projevu v Evropě je zase o něco pochmurnější.

3. října 2019 rozhodl Soudní dvůr Evropské unie (CJEU), že soudy členských států EU mohou požadovat po *Facebooku* odstranění pomlouvačného materiálu kdekoliv na světě:

"Unijní právo nebrání tomu, aby byla takovému poskytovateli hostingu, jako je Facebook, uložena povinnost odstranit komentáře, které jsou stejné jako komentář, který byl dříve prohlášen za protiprávní, a za určitých podmínek i komentáře jemu rovnocenné. Unijní právo nebrání ani tomu, aby takový soudní příkaz vyvolával podle relevantního mezinárodního práva, které musí členské státy zohledňovat, účinky na celosvětové úrovni."

K rozhodnutí došlo poté, co rakouská politička Eva Glawischnig-Piesczek, předsedkyně strany *Die Grünen* (Zelení), podala u rakouského soudu žalobu na společnost *Facebook Ireland Limited*. Podle Soudního dvora Evropské unie:

"Eva Glawischnig-Piesczek, která byla poslankyní Nationalrat (Národní rada, Rakousko), předsedkyní poslaneckého klubu "die Grünen" (Zelení) a spolkovou mluvčí této politické strany, vede u rakouských soudů při se společností Facebook Ireland. Navrhuje, aby bylo společnosti Facebook soudem nařízeno smazat komentář, který jistý uživatel zveřejnil na této sociální síti a který jí ubližuje na cti, jakož i totožná tvrzení nebo tvrzení rovnocenného obsahu."

"Dotyčný uživatel Facebooku sdílel na svém soukromém profilu článek z rakouského informačního internetového portálu oe24.at nazvaný "Zelení: jsme pro zachování minimálního příjmu pro uprchlíky". V důsledku toho se na tomto profilu objevil "náhled" původní stránky s názvem tohoto článku, jeho stručným shrnutím a fotografií E. Glawischnig-Piesczek. Tento uživatel dále k uvedenému článku zveřejnil komentář, jehož znění podle rakouských soudů mohlo Evě Glawischnig-Piesczek ublížit na cti, urazit ji a pomluvit. Tento příspěvek si mohl prohlédnout každý uživatel Facebooku."

Rozsudek vyvolal obavy mezi organizacemi hájícími svobodu projevu. Thomas Hughes, výkonný ředitel neziskové organizace ARTICLE 19 (ČLÁNEK 19), která *"hájí právo na svobodu projevu po celém světě,"* řekl:

"Tento rozsudek má pro svobodu projevu online po celém světě závažné důsledky."

"Vynucování automatického odstraňování příspěvků po platformách sociálních médií, jako je Facebook, bez ohledu na jejich kontext, bude porušením našeho práva na svobodu projevu a omezí

množství informací, ke kterým máme online přístup…"

"Tento rozsudek také znamená, že soud v jednom členském státě EU bude moci nařídit odstranění příspěvků na sociálních sítích v jiných zemích, i když tam nebudou považovány za nezákonné. To, že by soudy jedné země mohly kontrolovat to, k čemu mají přístup uživatelé internetu v jiné zemi, by vytvořilo nebezpečný precedens. Mohlo by to být zneužito, zejména režimy nedodržujícími lidská práva."

Podle organizace ARTICLE 19:

"Tento rozsudek znamená, že Facebook bude muset na sociálních médiích používat automatické filtry k identifikaci příspěvků, které jsou považovány za "identický obsah" nebo "ekvivalentní obsah". Technologie se používá k identifikaci a odstranění obsahu, který je ve většině zemí považován za nezákonný, například, fotografie zneužívání dětí. Toto rozhodnutí by však mohlo vést k tomu, že se filtry budou používat k vyhledávání pomlouvačného obsahu v textových příspěvcích, což je problematičtější vzhledem k tomu, že význam textu se může měnit v závislosti na kontextu. Ačkoli rozhodnutí uvádí pouze povinnost odstranit obsah, který je v podstatě stejný jako původní nezákonný příspěvek, dá se očekávat, že automatické filtry nebudou pracovat bezchybně."

Rozsudek podle *Facebooku "podkopává dlouhodobou zásadu, že jedna země nemá právo uplatňovat své zákony týkající se svobody projevu v jiné zemi."*

"Tento rozsudek rovněž přesouvá na internetové společnosti povinnost aktivně monitorovat obsah a poté vyhodnotit, zda je 'rovnocenný' obsahu, který byl shledán nezákonným."

Tento rozsudek *"v podstatě umožňuje jedné zemi nebo regionu rozhodnout, co mohou uživatelé internetu po celém světě říci a jaké informace mohou získat,"* řekla Victoria de Posson, senior manažerka pro Evropu lobbistické asociace *Computer & Communications Industry Association*, jejímiž členy jsou i *Google* a *Facebook*.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie by skutečně mohl otevřít Pandořinu skříňku neustálého omezování svobody projevu v Evropě a potenciálně po celém světě, i když jeho celosvětový dopad na svobodu projevu stále není jasný.

Vlády se v Evropě snaží omezovat svobodu projevu již dlouho: Například v Německu vstoupil 1. října 2017 v platnost zákon známý jako NetzDG, který zavedl povinnost sociálních médií, jako jsou *Facebook*, *Twitter* a *YouTube* cenzurovat své uživatele jménem německého státu. Společnosti provozující sociální média jsou povinny do 24 hodin od obdržení stížnosti kteréhokoliv uživatele vymazat nebo zablokovat jakékoli online "*trestné činy*", jako je urážka na cti, pomluvy, hanobení nebo podněcování. Na vyřešení složitějších případů mají společnosti provozující sociální média k dispozici sedm dní. Pokud selžou, tak jim německá vláda může za nedodržení zákona udělit pokutu až 50 milionů eur.

Nový rozsudek Soudního dvora Evropské unie by mohl znamenat, že německý soud by mohl nařídit, aby to, co považuje na základě zákona NetzDG za nezákonný obsah nebo jeho ekvivalent, bylo odstraněno i v jiných členských státech EU, které podobně drakonický cenzurní zákon nemají.

Francie se chystá přijmout podobný zákon jako Německo: Začátkem července 2019 přijalo francouzské Národní shromáždění návrh zákona, jehož cílem je omezit projevy nenávisti online. Návrh zákona poskytuje platformám sociálních médií 24 hodin na odstranění "*nenávistného obsahu*", a pokud tak neučiní, tak riskují pokutu až do výše 4 % jejich celosvětového příjmu. Návrh zákona nyní projednává francouzský Senát. Pokud bude zákon přijat, mohl by nedávný rozsudek Soudního dvora Evropské unie znamenat, že odstranění toho, co považují za nezákonný obsah nebo

jeho ekvivalent, budou moci po *Facebooku* požadovat také francouzské soudy.

Zdá se, že nedávný rozsudek Soudního dvora Evropské unie dává členským státům EU bezprecedentní pravomoc ovlivňovat veřejný diskurz online – určovat, co občané mohou a nemohou číst. Samozřejmě zatím nevíme, jak budou tento rozsudek interpretovat soudy členských států EU, ale je jisté, že budoucnost svobody projevu v Evropě je zase o něco pochmurnější.